

Право людини на питну воду слід віднести до категорії природних, невід'ємних прав людини і розглядати в теорії прав людини як фундаментальне право, поруч з правом на життя людини та правом на їжу (продовольство).

ЛІТЕРАТУРА

1. Доповідь ООН 2015 року: Вода для стійкого миру [Електронний ресурс] / Режим доступу // <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002318/231823E.pdf>
2. Обіюх Н. М. Правове забезпечення використання джерел питного водопостачання в Україні / автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук / Н. М. Обіюх / Національний університет біоресурсів і природокористування України, – 2015. – 20 с.
3. Матузов Н. И. Теория государства и права : [курс лекций] / Н. И. Матузов, А. В. Малько. – М. : Юристъ, 1997. – 672 с.
4. Бородин І. Права та свободи громадян, їх класифікація, гарантії реалізації / І. Бородин // Право України. – 2001. – № 12. – С. 32–35.
5. Цвік М. В. Загальна теорія держави і права : підручник [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / Цвік М. В., Ткаченко В. Д., Петришин О. В. – Харків : Право, 2002. – 432 с.
6. Рабінович П. М. Права людини: загальнотеоретичні засади / П. М. Рабінович // Проблеми законності: Республіканський міжвідомчий наук. зб. / [відп. ред. В. Я. Тацій]. – Харків : Нац. юрид. академія України, 1998. – Вип. 36. – С. 12–25.

*А.В. Ляшук,
здобувач кафедри економічної безпеки
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЗА ТЕНДЕРНИМИ ПРОЦЕДУРАМИ

Один із постулатів економічної науки стверджує про те, що фінансово-грошовий обіг є своєрідною кровоносною системою ринкової економіки та господарських відносин. Відповідно грошовий обіг, що забезпечує наповнення державного бюджету, слід визнати запорукою життєдайності та сталого розвитку країни. Між тим кожен шостий економічний злочин, який викривається в Україні, пов'язаний із посяганнями на кошти державного або місцевих бюджетів.

Злочинні посягання на бюджетну сферу є загрозою безпеки держави, що не тільки сприяють самовідтворенню тіньової економіки, але й унеможливають виконання державою своїх соціальних функцій.

Однією із найбільш уражених тіньовими процесами в Україні є сфера державних закупівель, особливо за рахунок її кримінальної складової та корупції. За даними Рахункової палати України зловживання під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти є другою за численністю групою бюджетних правопорушень та становлять 22,3 % у структурі виявлених у 2012 році порушень бюджетного законодавства[1].

Суми проведення державних закупівель вираховуються мільярдами гривень, тому знаходяться зацікавлені особи, які різними шляхами намагаються привласнити кошти в процесі здійснення закупівель товарів, робіт та послуг.

Так, провівши аналіз звітів контролюючих та правоохоронних органів за 2012 рік нами було встановлено, що до найбільш розповсюджених порушень у сфері державних закупівель, які вчинюються розпорядниками державних коштів, відносяться наступні порушення:

- укладання договору без проведення процедури закупівель;
- уникнення процедури закупівлі шляхом роздібнення її суми на частини;
- проведення закупівлі в одного учасника без погодження з уповноваженим органом (Мінекономіки);
- фальсифікація матеріалів проведення торгів;
- фальсифікація протоколів розкриття пропозицій конкурсних торгів або цінових пропозицій та проведення торгів з метою підвищення ціни закупівлі;
- укладання договорів закупівлі за цінами, вищими, ніж були в інших учасників торгів;

– створення умов для перемоги окремого виконавця шляхом зміни перед проведенням торгів номенклатури закупівлі;

– необгрунтоване застосування процедури закупівлі в одного учасника.

Більшість порушень, допущених під час здійснення таких державних закупівель, є однотипними та мають системний характер, при чому порушення допускаються на всіх стадіях проведення процедур, починаючи з подачі заявки та закінчуючи підписанням договорів на закупівлю [2, с. 87].

Деяким недобросовісним постачальникам простіше домовитися з розпорядниками державних коштів про ціну одиниці продукції і відповідно про розмір «відкату». З цією метою при проведенні процедури торгів створюється фіктивне конкурентне поле, до якого входять особи, пов'язані між собою родинними чи іншими зв'язками.

За інформацією Рахункової палати України, поданою на офіційному веб-сайті, з 200 мільярдів гривень державних коштів, які щорічно спрямовуються на державні закупівлі, близько 35–40 мільярдів припадає на корупційні схеми. При цьому до 20 % від суми укладених угод складають «відкати». Отже, близько 20 % коштів втрачає держава через непрозору систему державних закупівель.

Досі залишається нагальною проблема фіктивних торгів за державні кошти та торгів за завищеними цінами, монополістичної змови учасників, просування на ринок тільки «своїх» суб'єктів підприємництва, суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності, так зване «кумівство». На жаль, у цій сфері досить поширеними і звичними сьогодні стали такі супутні негативні явища, як корупція, «відкати», узгоджені дії, безпосередня участь посадових осіб, державних службовців та депутатів усіх рівнів і членів їх сімей у комерційній діяльності для одержання особистого чи корпоративного прибутку, надання пільг для своєї корпоративної (фінансово-промислової) групи з відтягненням державних ресурсів, використання посадовими особами, державними службовцями, депутатами, політичними діячами підставних осіб та родичів у комерційних структурах з метою здобуття особистого чи корпоративного прибутку, використання службового становища для маніпулювання інформацією з метою одержання особистої та корпоративної вигоди [3].

Склад процедур, передбачених Законом України «Про здійснення державних закупівель», та спеціальні обмеження для осіб, уповноважених на виконання функцій держави, передбачених Законом України «Про боротьбу з корупцією», вказують на те, що найімовірнішим проявом корупційних діянь у цій сфері може бути сприяння посадовими особами розпорядника державних коштів не зовсім законній підприємницькій діяльності фізичних і юридичних осіб - постачальників товарів, робіт і послуг.

Спокуса надати перевагу конкретному (запланованому) учаснику закупівель може виникнути при реалізації навіть так званих конкурентних процедур, наприклад, процедури попередньої кваліфікації учасників, за результатами якої замовник здійснює відбір претендентів для подальшої участі у процедурі закупівлі за багатьма критеріями, які він може встановити самостійно.

Отже, підводячи підсумок хотілось би відмітити, що сфера державних закупівель є функціонально-орієнтованим елементом національної безпеки, вбудованим в механізм бюджетного сектора економіки, ресурсно-економічного та фінансового забезпечення галузей державного управління. Аналіз стану виявлених порушень в сфері державних закупівель в Україні за 2012–2013 роки свідчать про масштаби цієї проблеми. Адже така протиправна діяльність призводить до значного послаблення конкурентного середовища, зменшення питомої ваги відкритих і прозорих закупівель, суттєвого зростання ризиків незаконного та неефективного використання коштів Державного бюджету України. Безпека у сфері державних закупівель полягає у забезпеченні протидії кримінально-корупційним загрозам цільового та ефективного витрачання бюджетних коштів, дотримання необхідної якості товарів і послуг, що надаються, максимально повного використання конкурентних начал при виборі постачальників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Звіт Рахункової палати України за 2012 рік. – Київ, 2013. – 188 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16742074/Zvit_2013.pdf.
2. Скалозуб, Л. П. Організаційні засади протидії підрозділами ДСБЕЗ МВС України злочинам у процесі державних закупівель [Текст] / Л. П. Скалозуб, В. І. Василичук, В. Р. Словенко // Науковий вісник КНУВС. – 2009. – № 5/66. – С. 83–90.
3. Водоласкова К.Ю. Кримінально-правова характеристика злочинів у сфері державних закупівель / К.Ю. Водоласкова [Електронний ресурс] – Режим доступу http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvknvsv/2011_2/vodolas.htm.